

ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK VE KPSS BAŞARILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mücahit DİLEKMEN*

M. Hanifi ERÇOŞKUN**

Ahmet NALÇACI***

Özet

Bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarılarının cinsiyet ve öğretim şekli (birinci ve ikinci öğretim), Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) başarılarının ise akademik başarı, cinsiyet ve öğretim şekli değişkenleri açısından incelenmesi konu edilmiştir. Bulgulara göre, sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları açısından kızlar erkeklerden anlamlı düzeyde başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir. Ancak birinci ve ikinci öğretim mezunlarının akademik başarıları arasında önemli bir fark gözlenmemiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları ile KPSS başarıları arasında pozitif ilişki olduğu, cinsiyete göre adayların KPSS başarılarında erkek adaylar lehine anlamlı fark olduğu, öğretim şekli değişkeni açısından ise, adayların KPSS başarılarında birinci öğretim lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre yorumlar yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Akademik Başarı, KPSS, Öğretmen Adayları.

---

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi KKEF İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği ABD.
dilekmen@atauni.edu.tr

** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi KKEF İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
ercoskun@atauni.edu.tr

*** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi KKEF İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
nalecaci@atauni.edu.tr

Observation of Academic and KPSS Achievement of Classroom Teacher Candidates As Regards Various Variations

Abstract

In this study, academic achievement of classroom teacher candidates according to sex and teaching type (first and second teaching) also their KPSS achievement according to academic achievement, sex and teaching type are taken as a topic. According to findings it is found that classroom teacher candidates are female more successful than male one as regards academic achievement. But, it isn't seen to be no important difference between first and second teaching graduates academic achievement. It is seen that classroom teacher candidates is a positive relationship between academic achievement and KPSS achievement, according to sex there is an important difference of KPSS achievement in favour of male candidates, and as regards the variable of teaching type it is seen that candidates at KPSS achievement is an meaningful difference in favour of first teaching. Considering these results some suggestions are made.

Keywords: *Academic Achievement, KPSS, Teacher Candidate*

1. Giriş

Öğretmenlik, bir ulusu çağdaş uygarlık seviyesine çıkarmada en önemli mesleklerin başında gelmektedir. Öğretmen ülkenin geleceğine damgasını vuracak olan genç kuşakları eğiterek, onları geleceğe hazırlar. Eğitime ilişkin literatür tarandığında öğretmenlik mesleğinin stratejik öneminin vurgulandığı görülmektedir.

Öğretmen, eğitim sisteminin girdilerini ve sürecini yöneten en önemli kişidir (Odiome, 1979, 183). Öğretmen seçimi belli adayların özelliklerinin, eğitim kurumlarınca tanımlanmış belli öğretim düşüncesi koşullarına uygunluğunun denendiği bir süreçtir (Castetter, 1986, 221). Etkin bir öğretmen seçimi sürecinin hedefi doğru elemanı seçmektir.

Güvenilir bir öğretmen seçimi sürecinde yapılması gereken, aranan niteliklere sahip elemanı bulmak olmalıdır. Her kademedeki öğretmen adayının seçilmesi ve nitelikli bir mesleki formasyonun kazandırılması geçmişte olduğu gibi bugün de ülkelerin gündeminde yerini ve önemini korumaktadır.

Öğretmen sorunu, öğretmen adaylarının yetiştirilmesi, istihdamı ve hizmet içi eğitimlerle geliştirilmesine kadar tüm süreçleri içine almaktadır (Tan,1989,129).Türkiye'deki eğitim sisteminin genel değerlendirilmesi yapıldığında çok değişik sayısal ve niteliksel sorunlara çeşitli biçimlerde çözümler arandığı anlaşılmaktadır. Ancak, bu çabalar sorunları ortadan kaldırmaya yetmemiş, hatta daha da artarak 2000'li yıllara kadar gelinmiştir. Gerek çabaların sistematik bir biçimde yürütülmemesi, gerekse sorunların tek yanlı olarak ele alınması nedeniyle kalıcı çözüm yolları bulunamamıştır. Örneğin, Türkiye'de önceleri öğretmen eksikliğinin nasıl giderileceğinden yakınılırken, plansız gelişmeler sonucu, 2000'li yıllarda öğretmen fazlasının ne yapılacağından söz edilmeye başlanmıştır (Küçükahmet, 1995, 5). Öğretmen yetiştirmede arz-talep dengesi planlı yapılmadığı için bazı branşlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) gereksinim duyduğu sayıda öğretmen yetiştirilemezken, bazı branşlarda ise gereksinim duyulandan fazla sayıda öğretmen adayı ilgili fakültelerden mezun olmuş ve bu durum yığılmalara neden olmuştur. Bu nedenle MEB tarafından 1985–1991 yılları arasında “Öğretmenlik Yeterlik Sınavı”, 2001 yılında Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından “Kamu Meslek Sınavı(KMS) ve 2002 yılından itibaren 18.03.2002 tarih ve 3975 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile (Resmî Gazete: 03.05.2002 tarihli ve 24744 sayılı kararı ile yayınlanan) Kamu Görevlerine İlk Defa Atananlar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre ÖSYM tarafından yapılan “Kamu Personeli Seçme Sınavı” (KPSS) uygulaması getirilerek öğretmen alımı yapılmıştır.

Yerleştirme sınavları değerlendirildiğinde, 1991 yılında sınava giren on iki branştan tamamının atandığı, hatta kontenjan açığının doldurulamadığı görülmüştür. Bu gelişme üzerine 1992 yılında alınan öğretmenler için sınav

yapılmamıştır. Bu uygulama öğretmenlik mesleğine girerken, seçme sınavlarının ilan edilen kadroların doldurulup doldurulmadığı ile ilgili olduğunu göstermektedir. Öğretmene gereksinim duyulduğunda öğretmenlerin mesleğe atanmalarında sınav yapılmış, gereksinim olmadığında ise sınav yapılmamıştır. Bu uygulama KPSS anlayışının nasıl oluştuğunun anlaşılmasına da yardımcı olmaktadır. Türkiye’de 1996 yılında sınıf öğretmeni gereksinimi, diğer fakülte mezunlarından karşılanmış, eğitim fakültelerinin yeterli mezunu vermesi ile sınav sistemine gereksinim duyulmuştur. Bu uygulamalar, öğretmen alımlarında nitelikten çok koşulların belirleyici olduğunu göstermektedir.

KPSS sınavında öğretmen adaylarına genel kültür, genel yetenek ve eğitim bilimleri alanlarında sorular sorulmakta; alınan puanlara göre alanlarında duyulan gereksinime göre atamalar yapılmaktadır. 2004 yılı ikinci atama döneminde 173000 aday, öğretmen olmak için MEB’na başvurmuştur. Bu adaylardan sadece 9267 kişi öğretmen olarak atanabilmişlerdir. Başvuranlardan en az şansı olan branşlar biyoloji, coğrafya, felsefe, fizik, kimya ve tarih olmuştur. 2004 yılı ikinci atama döneminde biyoloji öğretmenliği için 9260, coğrafya öğretmenliği için 2043, felsefe öğretmenliği için 5146, tarih öğretmenliği için 8733 ve fizik öğretmenliği için 8401 kişi KPSS sınavına girmiştir. MEB, 2004 yılı için şubat ve eylül olmak üzere iki dönemde 18000 öğretmen ataması yapmıştır. Bu atamalarda branşlardaki öğretmen açıkları ile üniversitelerin mezun ettiği öğretmen adayları sayısında çok büyük fark olduğu için öğretmenliğe başvuranların büyük bir çoğunluğu açıkta kalmıştır. Özellikle en az öğretmen atanmış 6 branştan 2004 KPSS’ye giren aday sayısı 42010 iken, bunların sadece 210’u atanabilmiştir.

Bu koşullar sonucu, MEB gereksiniminden fazla öğretmen adayları arasında en niteliklilerini seçerek istihdam etmek durumunda kalmıştır. Burada sorun, adayların öğretmenlik mesleği açısından niteliklerinin geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi ve bunun sonucunda en nitelikli olanların öğretmen olarak atamalarının yapılmasıdır. Bu nedenle öğretmen

adaylarının en nitelikli olanlarını seçebilecek bir sınavın yapılması gerekmektedir. KPSS’de başarı şansının çok düşük olması nedeniyle gençler son yıllarda kıyasıya bir yarış içerisine girmişlerdir.

Sınıf öğretmenliğine ilişkin aşağıda illere göre atamada geçerli olan minimum puanlar bu yarışın önemi hakkında önemli mesajlar vermektedir.

2004–2005 Öğretim Yılında İllere Göre Sınıf Öğretmeni Alımı KPSS

Puanları			
İl	Puan	İl	Puan
Ağrı	85.569	İstanbul	85.509
Aksaray	85.691	Kars	80.827
Aydın	81.308	Manisa	81.251
Balıkesir	81.378	Muğla	83.188
Bayburt	80.888	Muş	80.837
Bitlis	81.251	Samsun	83.886
Diyarbakır	84.534	Siirt	80.831
Edirne	81.608	Şanlıurfa	83.735
Erzurum	80.834	Şırnak	80.842
Eskişehir	80.822	Van	80.861
Giresun	80.836	Yozgat	82.715
Hakkari	80.872		

Minimum Puan: 80.822

Adı geçen illere 2004-2005 öğretim yılı ilk atamada sınıf öğretmeni olabilmek için alt sınır 80.822 puanın üzerinde olduğu görülmektedir. Genel olarak evren parametrelerine bakıldığı zaman, öğretmenlik mesleğini elde etmenin gittikçe zorlaştığı açıkça görülmektedir. Bu durum sınav öncesi yarışı giderek artırmaktadır. Bu yarış, bir açıdan bakıldığında eğitimde kaliteyi artıracakları düşünülse de, başka bir açıdan bakılınca kazananların

sayısının bazı branşlarda yok denecek kadar az olması, gençliğin adeta çaresizliğe itildiğini göstermektedir. Geleceğe güvenle bakabilme insanların en önemli gereksinimlerinden birisi olarak düşünülürse, gençlerin meslek edinmede giderek büyük bir zorlanma yaşayabilecekleri adeta kaçınılmaz görülmektedir. Eraslan (2005) bir makalesinde öğretmen adaylarının KPSS problemine dikkat çekerek bir sınav toplumu haline geldiğini ve insanların sınırlı ve yetersiz bir sınav sistemi ile başarılı-başarısız ilan edildiğini ve bunun sakıncalarına işaret etmektedir.

Başarı güdüsünü yaratan başarı gereksinimi “üstün düzeyli performans gösterme veya rekabet durumlarında başarılı olma isteği” olarak tanımlanabilir (Can ve Tekarslan, 1996, 104). Türkiye’de öğretmenlik mesleğini edinmede geline bu nokta, öğretmen adaylarının başarı gereksinimlerini ve dolayısıyla başarı güdülerini güçlendirerek kıyasıya bir rekabetin oluşmasına yol açmıştır.

Bu araştırmanın amacı yukarıda açıklanmaya çalışılan KPSS sınavının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi olacaktır. Ulaşılan sonuçlarla ilgililere önemli mesajlar verilebileceği umulmaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorular cevaplandırılmıştır.

1. Sınıf Öğretmeni adaylarının cinsiyete göre akademik başarıları arasında fark var mıdır?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim şekline göre akademik başarıları arasında fark var mıdır?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları ile KPSS başarıları arasında ilişki var mıdır?
4. Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre KPSS başarılarında önemli bir fark var mıdır?
5. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim şekline (I.II. Öğretim) göre KPSS başarıları arasında önemli fark var mıdır?

2. Yöntem

Araştırma, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan 2003–2004 öğretim yılında mezun olan 210 kız 177 erkek olmak üzere toplam 387 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma betimsel türde olup veriler belge taramasına dayalı olarak elde edilmiştir. Mezunların tamamı örnekleme dâhil edilmiştir.

3. Verilerin Toplanması ve İstatistiksel İşlemler

Araştırma verileri 2003–2004 öğretim yılında Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan mezun öğretmen adaylarının akademik başarıları (AGNO: ağırlıklı genel not ortalaması) ve KPSS başarılarına ilişkin sonuçlar resmi kayıtlardan elde edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS programından yararlanarak korelasyon (Pearson) ve bağımsız gruplar için kullanılan t testi uygulanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre akademik başarılarına ilişkin veriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo:1 Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyete Göre Akademik Başarılarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Değeri.

	N	X	Ss	t	p
Kız	210	3,1573	0,2306	10,063	0,000
Erkek	177	2,9137	0,2449		

Sd= 385   p<0,001

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre akademik başarıları arasında kızlar lehine $p<0,001$ düzeyinde önemli fark olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu durum, akademik başarı açısından kızların erkeklere göre önemli ölçüde daha başarılı olduklarını göstermiştir. Bu sonuç, kızların fakülte'deki dersler üzerine erkeklere göre daha çok yoğunlaştıklarını ve bunu sınavlara yansıttıklarını düşündürmektedir.

Tablo 2 Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Şekline Göre Akademik Başarılarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t değeri.

	N	X	Ss	t	p
Birinci Öğretim	203	3,0553	0,2512	0,733	0,464
İkinci Öğretim	184	3,0354	0,2823		

Sd= 385 $p > 0,05$

Tablo 2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının öğretim şekline göre akademik başarıları arasında $p > 0,05$ düzeyinde önemli bir fark görülmemiştir. Buna göre, birinci veya ikinci öğretimde öğrenim görmüş öğretmen adaylarının akademik başarının farklılaşmasında önemli bir etken olmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları (AGNO) ve KPSS başarılarına ilişkin veriler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Akademik Başarıları ve KPSS Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve r değeri

	N	X	Ss	r
Akademik Başarı	387	3,0459	0,2663	0,311
KPSS	387	70,84811	8,22795	

Tablo 3’de Sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları ile KPSS başarıları arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre KPSS puanlarına ilişkin veriler Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyete Göre KPSS Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t değeri

	N	X	Ss	t	p
Kız	210	69,39734	8,40433	-3,845	0,000
Erkek	177	72,56937	7,68826		

Sd= 385 $p < 0,001$

Tablo 4 incelendiğinde Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre KPSS başarıları arasında $p < 0,001$ düzeyinde erkekler lehine önemli fark olduğu görülmektedir. Bu sonuç erkeklerin kızlara göre KPSS sınavında daha başarılı olduklarını göstermektedir. Tablo 1’de görüldüğü gibi akademik başarı açısından kızların akademik başarıları ($X= 3,1573$, $Ss=0,2306$) iken erkeklerin akademik başarıları ($X= 2,9137$, $Ss= 0,2449$)’dur ve kızların akademik başarıları erkeklere göre önemli ölçüde daha yüksektir. Oysa Tablo 4’ten anlaşıldığı üzere KPSS’de ise erkekler kızlara göre önemli ölçüde daha başarılı olmuşlardır. Bu durum bize, kızların akademik başarılarının yüksek olmasına karşın KPSS gibi hayati bir önem taşıyan sınavda erkeklere göre daha çok kaygılandıklarını düşündürmektedir. D’Ailly ve Bergening (1992); Hembree (1990); Ziedner (1991) yaptıkları araştırmalarda kaygının oluşumunda cinsiyet faktörünün etkili olduğu konusunda bulgular elde etmişlerdir. Bu bulgular da kaygı ile ilgili vurgulanan görüşü desteklemektedir.

Oldukça karmaşık bilişsel işlemleri içeren bir görevi başarma durumunda kaygının olumsuz etkileri bulunmaktadır (Cüceloğlu, 2004, 278). Yüksek kaygı düzeyi bireyin konuya yoğunlaşmasını engeller ve bireyi başarısız kılar (Ulusoy, 2004, 145). İlgili görüşlerden de anlaşıldığı üzere kaygı başarıda önemli etkiye sahiptir. Bu araştırmada da erkeklerin akademik başarı ortalamalarının kızlar göre daha düşük olmasına karşın, KPSS başarılarının kızlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olması erkeklerin KPSS’de daha az kaygılandıklarını ve bu nedenle daha başarılı olduklarını düşündürmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim şekline göre KPSS puanlarına ilişkin veriler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Sınıf Öğretmeni Adaylarının öğrenim şekline (birinci öğretim-ikinci öğretim) göre KPSS Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t değeri

	N	X	Ss	t	p
Birinci Öğretim	203	71,68798	8,46578	2,119	0,035
İkinci Öğretim	184	69,92152	7,87661		

Sd= 385 p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim şekline göre KPSS başarıları arasında $p < 0,05$ düzeyinde birinci öğretim öğrencileri lehine önemli fark olduğu görülmektedir. Birinci öğretim öğrencilerinin ikinci öğretim öğrencilerine göre daha yüksek puanla fakülteye girmeleri bilginin yanında birinci öğretim öğrencilerinin yeteneklerinin de sonucun farklılaşmasında etkili olduğunu düşündürmektedir.

5. Özet, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlik için başvuranların sayısı her geçen gün artarken, istihdam edilenlerin sayısı gittikçe azalmaktadır. Bu durum sınavla eleme yapmayı adeta kaçınılmaz hale getirmiştir. Arz-talep dikkate alındığında KPSS’de başarılı olarak görev almanın çok zor olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum öğretmen adayları arasında büyük bir yarışı doğurmuştur. Fakülterde okuyan ve mezun durumda olan adaylar KPSS’ye hazırlanmak için büyük bir çaba harcamaktadırlar. Ancak hepsi en iyi niteliklere sahip olsa da büyük bir bölümü “başarısız” olarak dışarıda kalmaktadır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu bir öğretmende bulunması gereken temel nitelikleri alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik formasyon olarak belirtmiştir. KPSS’de ise genel kültür ve pedagojik formasyon ölçülmekte fakat yasada belirtildiği halde alan bilgisi ölçülmemektedir.

Her şeye rağmen devam eden bu seçme sistemine, gençler mevcut koşulları dikkate alarak sınava hazırlanmaktadır.

Bu çalışmada önce sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları cinsiyet ve öğretim şekli açısından ele alınmıştır. Cinsiyete göre akademik başarı kızlarda erkeklere göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur. Öğretim şekli açısından (birinci-ikinci öğretim) grupların akademik başarılarında fark görülmemiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının KPSS başarıları; akademik başarı, cinsiyet ve öğretim şekli değişkenleri açısından incelenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarıları ile KPSS başarıları arasında pozitif ilişki olduğu, cinsiyete göre KPSS’de erkeklerin kızlardan önemli ölçüde daha başarılı oldukları, öğretim şekline göre ise birinci öğretimde öğrenim görmüş olanların ikinci öğretime göre KPSS’de önemli ölçüde daha başarılı oldukları görülmüştür.

Bu sınav sistemine genel anlamda bakıldığında 1739 sayılı yasada belirtilen bir öğretime bulunması gerekli niteliklerden alan bilgisi dikkate alınmayarak KPSS’nin nitelikli öğretmen seçimi amacından çok uzaklaşmış olduğu söylenebilir. Bazı alanlarda 80 puan altında alanlar atanamamışlardır. Bu durum başarıyı ölçmek için uygulanan bu sınav sisteminin aslında yetersizliğini gözler önüne sermektedir. Bu sınav sisteminin ortaya çıkardığı yeni sorunlar için şunlar önerilebilir:

1. KPSS’de öğrencilerin genel kültür, pedagojik formasyon bilgilerinin yanında alan bilgilerinin ölçülmesi gerektiği de dikkate alınarak soru hazırlanmalıdır.

2. Çağdaş eğitimden bahsedildiği bir zamanda Türkiye’de ilköğretimden liseye kadar binlerce okulda 50–60–70 kişilik sınıflarda ders yapılmaktadır. MEB’na gerekli ödenek ayrılarak okul ve derslik sayıları artırılıp sınıf mevcutları 15–20–30’a düşürüldüğü takdirde öğretmen fazlalığı değil öğretmen açığı çıkabilecektir. MEB yetkilileri öğretmen alımlarındaki sayıları her yıl düşürme yerine çağdaş eğitimin gereğini yaparak sınıf

mevcutlarını süratle düşürmeli genç, dinamik ve idealist gençleri acilen istihdam etmelidir.

Kaynakça

Can, A. ; Tekarslan, E. (1996). **İşletmeler İçin Davranış Bilimleri**, Avcı Yayın, (2. Baskı), İstanbul.

Castetter, B. W. (1986). **Administering School Personal**, New York.

Cüceloğlu, D. (2004). **İnsan ve Davranışı**, Remzi Kitabevi, (13. Baskı), İstanbul.

D'Ailly, H. ve Bergening (1992). "Mathematics Anxiety and Mathematics" Avoidance Behaviour: A Validation Study of rvo MARS Factor-Derived Scales", **Educational and Psychological Measurement**, 52: 369-377.

Eraslan, L. (2005). Öğretmenlik Mesleğine Girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Yönteminin Değerlendirilmesi, <http://www.insanbilimleri.com>.

Hembree, R. (1990). "Nature Effects and Relief of Mathematics Anxiety", **Journal of Research Mathematics Education**, 21(1): 33-46.

Küçükahmet, L. (1995). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Gazi Büro Kitabevi, (6. Baskı), Ankara.

Odiorme, S. G. (1979). **MBC II A Sysytem of Managerial Leadership Betment**.

Tan, H. (1989). "Türk Eğitiminde Kalite Sorunu" **M.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi**, İstanbul.

Ulusoy, A. ve Diğerleri, (2004). **Gelişim ve Öğrenme**, Anı yayınları, (3. Baskı), Ankara.

Ziedner, M.(1991). "Statistic and Mathematics Anxiety in Social Science Students: Some Interesting Parallels", **British Journal Psychology**, 61: 319-328.